

Temat: Powtórzenie wiadomości o nieodmiennych częściach mowy.

Proszę o przeczytanie najważniejszych informacji na temat wszystkich poznanych przez nas nieodmiennych części mowy i wykonanie kilku zadań. Odpowiedzi proszę przesałać mi mailem, za zrobienie wszystkich zadań można otrzymać ocenę celującą.

Przypomnienie

Co właściwie oznacza, że dana część mowy jest nieodmienna? Oznacza to, że wyrazy, które ta reguła obejmuje, nie podlegają zmianie formy gramatycznej (odmianie przez przypadki, czasy i osoby) bez względu na to, w jakich występują okolicznościach, a więc bez względu na formę pozostałych wyrazów w zdaniu. Pamiętajmy jednak, że nie dotyczy to stopniowania – niektóre nieodmienne części mowy mogą mu podlegać.

1. Przysłówek

To nieodmienna część mowy, która charakteryzuje czynności lub stany, czasami także wskazuje na inne cechy. Odpowiada na pytania: *gdzie?*, *jak?* oraz *kiedy?*. Pojawia się zwykle obok innego przysłówka, czasownika lub przymiotnika. W j. polskim tworzony jest zwykle od przymiotników poprzez dodanie do nich końcówki *-o* lub *-e*. Takie przysłówki nazywamy odprzymiotnikowymi i podobnie jak przymiotniki, od których pochodzą, także ulegają stopniowaniu. Przykładem mogą być takie przysłówki odprzymiotnikowe jak:

- *ciepło* (stopniowanie: *cieplej*, *najcieplej*),
- *ładnie* (*ładniej*, *najładniej*),
- *miło* (*miej*, *najmiej*).

Pozostałych przysłówek nie stopniujemy, jak np. *nagle*, *niechcący* czy *wczoraj*, *zawsze*.

2. Spójnik

Spójniki to wyrazy łączące wyrażenia lub zdania. Występują zwykle na granicy wypowiedzi składowych. Stanowią osobną, nieodmienną część mowy. Przykłady spójników: *i*, *oraz*, *a*, *albo*, *lub*, *bądź* , *ani*, *ni*, *czyli*, *mianowicie*, *zatem*, *dlatego*, *lecz*, *zaś*, *jednak*, *choć*, *jeżeli*, *aby*.

3. Przyimek

Przyimki łączą się z innymi wyrazami, nadając im nowy sens. Stanowią nieodmienną i niesamodzielną część mowy. Dzielimy je na **przyimki proste** (np. *na*, *z*, *za*) oraz **złożone**, zbudowane z przyimków prostych (np. na przyimek złożony *poprzez* składają się dwa przyimki proste: *po* oraz *przez*). Przyimki wraz z rzeczownikami, przymiotnikami lub liczebnikami tworzą wyrażenia przyimkowe (np. *o tobie*, *za domem*, *dla was*).

4. Partykuła

To nieodmienna część mowy, która np. wzmacnia znaczenie poszczególnych wyrazów lub całego zdania. Partykułami są wyrazy: chyba, może, jeszcze, nawet, właśnie, tylko, niech, niestety, by, czy, li, nie, no.

5. Wykrzyknik

Wykrzyknikami, oprócz wiadomych znaków interpunkcyjnych, nazywamy wyrazy nieodmienne określające stany emocjonalne, stan woli oraz uczucia (*ach!*, *fe!*, *ała!*). Mogą także służyć do naśladowania dźwięków (*ćwir!*, *miau!*, *tubudubu!*).

Zadanie 1

Uzupełnij informacje dotyczące nieodmiennych części mowy.

Przysłówki odpowiadają na pytania: _____? (na przykład: *biegnę szybko*), _____? (przykładowo: _____) i *kiedy?* (na przykład: *wyjedziemy _____*). Przysłówki utworzone od przymiotników (na przykład: *grzecznie*, _____, _____) można stopniować. Nie stopniują się natomiast przysłówki, które nie pochodzą od przymiotników (na przykład: *niekiedy*, _____, _____). Stopień wyższy od przysłówka *rozsądnie* brzmi _____, a stopień najwyższy od przysłówka *elegancko* to _____ . Oprócz przysłówek do nieodmiennych części mowy zaliczamy także między innymi _____ oraz _____. Przyimki wraz z rzeczownikami tworzą _____ (na przykład: *za płótem*, _____).

Zadanie 2

Dokończ podane zdania. Zastosuj różne spójniki.

Julka zwykle wyprowadza psa po powrocie ze szkoły
.....

Tomek nie chciał brać udziału w wyścigu
.....

Zadanie 3

Wyróżnione wyrażenia zastąp przysłówkami o podobnym znaczeniu.

Przykład: Jan pomaga innym **od wielkiego dzwonu** -> Jan **rzadko** pomaga innym.

- Podczas spaceru Kacper **na każdym kroku** spotykał kolegów.
.....
- Kasia zna park niedaleko domu **jak własną kieszeń**.
.....
- Rozwiązanie ostatniego zadania zapisałem **jak kura pazurem**.
.....